

Õiguskantsleri Kantselei

Teie 07.05.2019 nr

Meie 09.05.2019 nr 14-3/190660/1902357

Eelhääletamisel ümbrikule kantavad isikuandmed

Austatud avaldaja

Küsisite, kas on seadusega kooskõlas, et eelhääletamisel antakse valijale kaks ümbrikku, millest ühel on inimese isikukood. Kahtlustasite, et selliselt seotakse hääletaja valik tema isikukoodiga.

Kui valija eelhääletab väljaspool oma elukohajärgset valimisjaoskonda, antakse talle tõepoolest hääletamissedel ning kaks ümbrikku, millest välimisele kantakse valija andmed ([Riigikogu valimise seadus](#) (RKVS) § 42 lg 2, [Euroopa Parlamendi valimise seadus](#) 41 lg 2), kuid pole põhjust muretseda, et hääletamise salajasuse põhimõtet rikutaks.

Edaspidi on viited esitatud RKVS-ile, kuid Euroopa Parlamendi valimistel toimub väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda eelhääletamine samamoodi nagu Riigikogu valimistel.

Valija andmete märkimine välimisele ümbrikule on vajalik, sest nii saab tema elukohajärgne jaoskonnakomisjon hiljem kontrollida, ega valija ei ole hääletanud mitu korda. Kui kontrollimisel selgub, et valija on käinud mitmes valimisjaoskonnas ja eelhääletanud mitu korda, jäetakse kõik tema hääletamissedeliga ümbrikud arvestamata ja neid ei avata üldse (RKVS § 48 lg 5, mitu korda väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda ja elektroonilise hääletamise korral antud hääle arvestamata jätmise näeb ette RKVS § 48⁷ lg 5). Nii tehakse ka kindlaks, kas valija elektrooniline hääle tuleb tühistada. Kui selgub, et valija on hääletanud nii hääletamissedeliga kui ka elektrooniliselt, arvestatakse hääletamissedelit (RKVS § 487 lg 4).

Seega ei piisa sellest, kui välimisele ümbrikule kirjutada ainult valija elukohajärgse jaoskonna number, sest sel juhul ei ole võimalik tema ümbrikke tuvastada.

Hääle anonüümsus on tagatud ka nn ümbrikusse hääletamisel. Valija paneb täidetud hääletamissedeli esmalt sisemisse ümbrikusse, millel isikuandmeid ei ole. Selle ümbriku paneb ta omakorda välimisse ümbrikusse, millele on kantud isikuandmed ning laseb ümbriku hääletamiskasti (RKVS § 42 lg 4). Kast on suletud turvaploommidega ning iga eelhääletamise päeva õhtul suletakse turvaploommiga ka kasti ava (RKVS § 36 lg-d 1 ja 3). Kastide ja nende avade sulgemise juures peab olema vähemalt kolm jaoskonnakomisjoni liiget ja võivad viibida ka vaatlejad. Kasti tuleb hoida selliselt, et sellele pääsevad ligi üksnes jaoskonnakomisjoni liikmed (RKVS § 40 lg 5). Kõigi nende protseduuride üksikasjalikuma kirjelduse leiab [hääletamise korraldamise juhendist](#).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Välimised ümbrikud avatakse alles pärast eelhääletamise lõppu, kui need on jõudnud valija elukohajärgsesse jaoskonnakomisjoni ning komisjon on kontrollinud, ega keegi ei ole hääletanud mitu korda (RKVS § 48 lg 4). Seejärel avab jaoskonnakomisjon välimised ümbrikud ja laseb sisemised, isikuandmeteta ümbrikud uuesti hääletamiskasti (RKVS § 48 lg 7). Sellest hetkest on valija andmed ja tema antud hääl eraldatud. Kasti ava suletakse jällegi turvaplommiga ning kast avatakse alles valimispäeval pärast hääletamise lõppu (RKVS § 57 lg 1). Alles seejärel avatakse sisemised ümbrikud hääletamissedelitega. Need toimingud on avalikud ja nende juures võivad viibida nii vaatlejad kui ka teised huvilised.

Loodan, et selgitusest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Küllli Taro

õiguskorra kaitse osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel

Katre Tubro 693 8429
Katre.Tubro@oiguskantsler.ee